

Beantwoording IAK-vragen ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit natuurbescherming in verband met een nationaal verbod op handel in Aziatische duizendknopen

1. Wat is de aanleiding?

Aanleiding voor dit ontwerpbesluit is de motie van Kamerlid Bromet die verzoekt de verkoop van de invasieve uitheemse soort Japanse duizendknoop per 1 maart 2020 te verbieden (Kamerstukken II 2019/20, 33 576, nr. 171). Dit betekent een nationaal handelsverbod, want het is op grond Europese regelgeving (EU Verordening nr.1143/2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten, hierna; Exotenverordening) nog niet verboden om in deze soort te handelen. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geeft met het ontwerpbesluit invulling aan deze motie.

Daarbij volgt de minister van LNV tevens het advies dat het onafhankelijke Bureau Risicobeoordeling (BuRo) van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) in juni 2020 heeft uitgebracht over Aziatische duizendknopen. In dat advies wordt het stoppen van de handel in drie Aziatische duizendknopen: de Japanse duizendknoop (inclusief *Fallopia japonica* var. *compacta*), de Sachalinse duizendknoop en de bastaardduizendknoop geadviseerd.

2. Wie zijn betrokken?

Er vindt nog incidenteel handel plaats in Aziatische duizendknopen via de planten- en bloemensector als ook via internet of lokaal door particulieren. Betrokken brancheorganisaties zijn LTO NL (kwekers), VBN (veilingen), VGB (groothandel), VBW (bloemisten), Tuinbranche NL (tuincentra), VHG (hoveniers) en VBW (bloemisten).

Provincies, waterschappen, gemeenten, andere terreineigenaren (verenigd in VBNE) en andere partijen (NEPROM) zijn betrokken, omdat Aziatische duizendknopen ecologische en economische schade veroorzaken aan natuur, infrastructuur, bouwconstructies en waterwerken (veiligheid).

De NVWA en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zijn betrokken als toezichthouders en (bestuurlijke) handhavers van het handelsverbod.

3. Wat is het probleem?

Aziatische duizendknopen veroorzaken ecologische en economische schade aan natuur, infrastructuur, bouwconstructies en waterkeringen (veiligheid). Eenmaal gevestigde planten zijn moeilijk te bestrijden en dat brengt hoge maatschappelijke kosten met zich mee (bestrijdingskosten, inzet gewasbeschermingsmiddelen, toepassing van landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen, kosten van kennisontwikkeling en voorlichting etc.).

Aziatische duizendknopen hebben zich door heel Nederland verspreid en kunnen zich zeer gemakkelijk verspreiden via (kleine) wortel- en stengeldeeltjes. De plant verspreidt zich gemakkelijk via maaisel, grondverzet en compost. Recent is gebleken dat de plant in Nederland ook kiemkrachtig zaad kan vormen.

Zolang handel in Aziatische duizendknopen is toegestaan, bestaat er risico op nieuwe introductie en verspreiding van deze planten in het milieu.

4. Wat is het doel?

Het doel is voorkomen van nieuwe introducties en verspreiding van Aziatische duizendknopen in het milieu als gevolg van handel van deze planten in Nederland.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Een verbod op handel is een preventieve maatregel om ecologische en economische schade te voorkomen. Handel in Aziatische duizendknopen draagt het risico met zich mee dat planten in het milieu terecht komen en zich verder verspreiden. Het grootste deel van de planten- en bloemensector is reeds vrijwillig gestopt met de handel (en gebruik) van Aziatische duizendknopen. Desondanks komt handel incidenteel nog steeds voor omdat partijen niet verplicht zijn zich te houden aan een vrijwillige handelstop. Toezichthouders en handhavers kunnen in voorkomende gevallen niet optreden, omdat een wettelijk verbod ontbreekt. Om de laatste incidentele handel wat ook via internet of lokaal via particulieren kan plaatsvinden te stoppen, is een wettelijk verbod nodig.

De geringe verkoopopbrengsten staan niet in verhouding tot de omvang van de maatschappelijke schade. Bovendien zijn er genoeg alternatieve sierplanten waar marktpartijen op over kunnen stappen die het publiek belang niet schaden.

6. Wat is het beste instrument?

Een verkoopverbod kan alleen via wet- en regelgeving geregeld worden. Een vrijwillige stop in handel is niet afdoende, aangezien marktpartijen nu ook reeds op de hoogte zijn van de schadelijkheid van deze plant. In de media zijn veel berichten te vinden en desondanks wordt de plant nog steeds incidenteel verkocht als sierplant en in boeketten verwerkt.

Een verkoopverbod is relatief eenvoudig uit te voeren en te handhaven. Via de verschillende brancheorganisaties kan worden gecommuniceerd over het verbod. Het toezicht en de (bestuursrechtelijke) handhaving van het verbod wordt bij de NVWA en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) belegd.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gevolgen voor de regeldruk zijn laag: burgers merken weinig van het verbod. Wel pakt het verbod voor burgers positief uit; consumenten kunnen niet meer per ongeluk deze plaagsoort aanschaffen en aanplanten in eigen tuin of verspreiden via de gift-bak of anderszins.

Bedrijven moeten stoppen met inkoop en verkoop van Aziatische duizendknopen. Maar verder volgen geen administratieve lasten of verplichtingen uit het verbod.

Het toezicht en de (bestuursrechtelijke) handhaving sluit aan bij de taken die nu reeds worden verricht door NVWA en RVO in het kader van de Europese Exotenverordening.

De effecten van het handelsverbod voor het milieu zijn positief, omdat er zo via handel geen nieuwe introducties van Aziatische duizendknopen in het milieu meer zullen plaatsvinden. Dat betekent minder ecologische schade, minder bestrijdingskosten en in voorkomende gevallen minder inzet van gewasbeschermingsmiddelen.